

Minister van Buitenlandse Zaken (Beyen) en minister zonder portefeuille (Luns) aan hoge commissaris te Djakarta (Van Bylandt), 18 mei 1953

Hedenmorgen heeft Minister Luns Susanto ontboden en tegenover hem geprotesteerd tegen de infiltratie bij Fak-Fak volgens onderstaande tekst:

'Op 11 Mei j.l. landde op Nieuw-Guinea, 20 Km. ten westen van Fak-Fak, per prauw een onder leiding van de sergeant Kalalo staande, zwaar bewapende groep Indonesische militairen, afkomstig van Geser en behorende bij het detachement A van de 2de compagnie, bataljon Mamenko, van het 25ste regiment infanterie, territorium VII. Deze infiltranten werden bij de van Nederlandse zijde ingezette actie tegen de door hen opgeworpen stelling, allen gevangen genomen of gedood. Hun bewapening bestond uit een mortier, enige automatische wapenen, geweren en handgranaten.

In afwachting van de verdere resultaten van het in Nieuw-Guinea in gang zijnde onderzoek, meent de Nederlandse Regering bij de Regering van Indonesië reeds ten krachtigste te moeten protesteren tegen deze actie van een als eenheid optredend onderdeel van het Indonesische leger. De Nederlandse Regering is van oordeel, dat dit optreden in strijd is zowel met de beginstelen der internationale rechtsorde, als met de aard en inhoud der Nederlands-Indonesische betrekkingen, zoals deze tot nu toe door Nederland werden gezien en geëerbiedigd.

De Nederlandse Regering moge daarom de Regering van Indonesië verzoeken harerzijds aanstonds een diepgaand onderzoek in te stellen en de Nederlandse Regering op de hoogte te stellen zowel van de maatregelen, welke de Indonesische Regering heeft genomen tot bestraffing van degenen onder de superieuren van genoemde groep militairen, die door het verstrekken van opdrachten of door nalatigheid aansprakelijk kunnen worden geacht voor de genoemde actie, als van de door de Regering van Indonesië genomen maatregelen, welke de Nederlandse Regering een voldoende mate van zekerheid kunnen bieden, dat een soortgelijk optreden zich in de toekomst niet zal herhalen.

Deze tekst is aan Susanto toegezonden. Op zijn verzoek is hem toegezegd dat U Makarto zou inlichten omtrent de gedane stap met achterlating copie van bovenstaande aide-mémoire.

Luns heeft voorts erop gewezen dat met dergelijke acties niet anders dan een averechts resultaat kan worden bereikt omdat slechts het gevolg kan zijn dat Nederland haar militaire macht op Nieuw-Guinea zal moeten verstrekken en dat het die groepen hier te lande, die oprecht streven naar een betere verhouding met Indonesië en een vreedzame oplossing van alle geschillen, steeds moeilijker zal worden daarvoor hier te lande gehoor te vinden.

Voorts heeft Luns erop gewezen dat het duidelijk is dat indien India t.o.v. Con, Griekenland t.o.v. Cyprus, China t.o.v. Hong Kong, Guatamala t.o.v. Belise op soortgelijke wijze zouden optreden er op allerlei plaatsen in de wereld chaos zou ontstaan.

Luns heeft speciaal aandacht gevraagd voor het feit dat de Regering in haar eerste communiqué ernaar gestreefd heeft de ernstige feiten zo rustig mogelijk te omschrijven, doch erop gewezen dat hij er niet voor kon in staan dat niet verder gegevens zouden moeten worden gepubliceerd met het oog op de publieke opinie of de volksvertegenwoordiging hier te lande. Ook zou mededeling van het feit van het geuite protest niet achterwege kunnen worden gelaten.

De Waarnemend Hoge Commissaris had kennelijk liever gezien dat het protest door U in Djakarta zou zijn overhandigd. Hem is medegedeeld dat het feit dat Luns dit persoonlijk deed bewijs was van de ernst van de gebeurtenissen.

Susanto merkte zelf op dat het gebeurde de ernstig is zowel wanneer dit zou hebben plaats gehad op instructie van hogerhand als indien hieruit zou blijken een onvoldoende discipline van ondergeschikte militairen.